ВИВЧАЄМО МАКЕДОНСЬКУ

© Игор Станојоски, 2024
© Муза, Скопје, 2024

Ниту еден дел од оваа книга не смее да биде препечатуван, умножуван или објавуван во која било форма или на кој било начин во печатените и во електронските медиуми без посебна дозвола од издавачот.

Игор Станојоски

ВИВЧАЄМО МАКЕДОНСЬКУ

рівень A1 та A2

УЧИМЕ МАКЕДОНСКИ

ниво A1 и A2

Уредник:
Даница Станојоска

Лектор:
Александар Димитров

Стручен консултант за украински јазик:
м-р Надија Сацак

Рецензенти:
проф. д-р Ана Витанова Рингачева
проф. д-р Драгана Кузмановска
доц. д-р Марија Гркова

Графичко уредување:
Дизајн и принт солушн студио „Мавроски“

Издава:
Издавачка куќа Муза
Ул. Радишанска 21/1-32, 1000 Скопје
ЕДБ: 4058019532235

Печати:
Печатница Графоден
Ул. „Горно Лисиче“ 69, Скопје

Тираж:
150

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје
811.163.3'24(=161.2)(075)

СТАНОЈОСКИ, Игор
Вивчаємо македонську : рівень A1 та A2 / Ігор Станойоський = Учиме македонски : ниво А1 и А2 / Игор Станојоски ; [стручен консултант за украински јазик Надија Сацак]. - Скопје : Муза, 2024. - 230 стр. : илустр. ; 26 см

Македонсько-український словник: стр. 205-214. - Українсько-македонський словник: стр. 216-228

ISBN 978-608-4906-43-8

а) Македонски како странски јазик -- Украинци – Учебници

COBISS.MK-ID 63538949

Ігор Станойоський

ВИВЧАЄМО МАКЕДОНСЬКУ

рівень А1-А2

УЧИМЕ МАКЕДОНСКИ

ниво А1-А2

ПЕРЕДМОВА

«Вивчаємо македонську» – це практичний підручник із вивчення сучасної македонської мови, призначений для українців. Підручник містить 28 лекцій, які охоплюють необхідний мовний матеріал (з лексики та граматики) для початкового рівня (A1-A2) у вивченні іноземної мови. Головною метою цього підручника є підготувати тих, хто вивчатиме македонську мову до практичного застосування мови в процесі комунікації в різних мовленнєвих ситуаціях. Цей підручник виник на основі нашої практичної роботи у Львівському національному університеті ім. Івана Франка. Більшість текстів цього підручника протягом минулих навчальних років апробована на заняттях зі студентами.

Підручник доповнено текстами для читання і перекладу, кількість яких відносно мала через легкий доступ до македонських текстів, передусім завдяки інтернету. В кінці підручника є два словники: македонсько-український та українсько-македонський. Македонсько-український словник диференційно-частотний, тобто він охоплює частовживані слова, які лексично та фонетично відрізняються від українських настільки, що українець найімовірніше не здогадається про їхнє значення. Українсько-македонський словник охоплює приблизно 1 400 найпотрібніших і найчастотніших лексичних одиниць.

ЗМІСТ

1. Здраво! ● Добар ден! ● Јас се викам... ● На буквата... ● Особові займенники ● Дієслово **сум** *(бӯти)*● Числівники 1-10.

2. Може ли да се запознаеме? ● Країни ● Вказівні займенники ● Што? Кој? ● Дали / ли ● Вправи.

3. Ние ● Роднини ● Професија ● Іменник ● Рід іменників ● Две глави, две пива.

4. Секој ден ● Прилози ● Ден – ноќ ● Појадок – ручек – вечера ● Денови во неделата ● Глаголи ● Теперішній час ● Вправи.

5. Зборувате ли македонски? ● Разбирам – зборувам ● Сигурно ● Да-конструкція ● Вправи.

6. Каде се наоѓа новиот стан на Јана? ● Каде се наоѓа? ● Градски сообраќај ● Артиклі ● Числівники 11-19 ● Вправи.

7. Во новиот стан на Јана ● Домаќин – гостин ● Живеалиште ● Соби ● Дома ● Бои ● Присвійні займенники ● Прийменник *на* ● Чий ● Числівники 20-90 ● Вправи.

8. На Филолошкиот факултет ● Универзитет ● Майбутній час ● Вправи.

9. Озборување ● Душевни особини ● Надворешен изглед ● Тело ● Прикметники ● Сѐ, сите ● Вправи.

10. Ориз ● Прехранбени производи ● Прибор за јадење ● Готвење ● Множина іменників чол. р. ● Вежби.

11. Соломија во Скопје ● Годишни времиња ● Време ● На граница ● Множина іменників ж. р. ● Множина іменників с. р. ● Вежби.

12. Во трговски центар ● Облека ● Ступені порівнання ● Числівники ● Вежби.

13. На пазар ● Овошје ● Зеленчук ● Киоск ● Відмінювання особових займенників ● Порядкові числівники ● Вежби.

14. На ручек кај Јана ● Македонската кујна ● Подвійний додаток ● Вежби.

15. Соломија е болна ● Медицина ● Органи ● Наказовий спосіб ● Вежби.

16. Во кино ● Културно-уметнички живот ● Минулий складний час ● Вежби.

17. Во кафуле ● Ноќен живот ● Скопје ● Минулий складний час ● Вежби.

18. Бараме сместување ● Минулий складний час ● Двајца, тројца... ● Вежби.

19. Во Охрид ● Природа ● Учи ме, мајко, карај ме ● Македонско девојче ● Охрид и Охридското Езеро ● Вид дієслів ● Вежби.

20. Како си поминавте во Охрид? ● Диви животни ● Планините во Македонија ● Минулий простий час ● Вежби.

21. Кај беше вчера? ● Домашни животни ● Растенија ● Минулий простий час ● Вежби.

22. Фотографии ● Значення й вживання минулих часів ● Вежби.

23. Љубов ● Значення й вживання минулих часів ● Вежби.

24. Гледаме фудбал ● Спортови ● Македонија навива за вас ● Умовний спосіб ● Дієприслівник ● Дел ● Оцена ● Вежби.

25. Иднината е непредвидлива ● Дієприкметник ● Кличний відмінок ● Імена й прізвища ● Вежби.

26. Пат ● Конструкції з дієсловом **има/нема** ● Приблизна кількість ● Вежби.

27. Соломија и Кирил се допишуваат ● Майбутній час у минулому ● Вежби.

28. Сите во Лавов ● Майбутній переповідний час ● Вигуки ● Вежби.

Хто розмовляє македонською?

Македонською говорять у Македонії – слов'янській країні розташованій у серці Балканського півострова. Македонська мова є єдиною рідною мовою македонців усіх поколінь і використовується на всій території Македонії. Македонська мова також є мовою македонської діаспори та представників національних меншин, що проживають на території Македонії.

Для чого варто вивчити македонську?

Україна та Македонія дві європейські країни, а македонська мова є однією з офіційних європейських мов. Співпраця на економічному і політичному рівнях є традиційно доброю і постійно розширюється. Водночас, відчувається великий брак в перекладачах з македонської мови в Україні та навпаки, з української мови в Македонії.

Чи важко вивчити македонську?

Македонська мова, як і українська, належить до слов'янської групи мов, тому велика частина лексики в обох мовах споріднена. Тому українцеві неважко буде розуміти македонську мову і вивчати нові слова.

Яка мова важча: македонська чи українська?

Важке запитання. У македонській мові є багато часів дієслова, але немає відмінків. Проте, вивчення македонських часових форм для українців не буде такою проблемою, як вивчення українських відмінків для македонців, тому можемо стверджувати, що **македонська мова є легшою від української!**

АЗБУКА

літера	приблизна вимова	літера	приблизна вимова
А а	а	**Н н**	н
Б б	б	**Њ њ**	нь
В в	в	**О о**	о
Г г	ґ	**П п**	п
Д д	д	**Р р**	р
Ґ ґ	ґь	**С с**	с
Е е	е	**Т т**	т
Ж ж	ж	**Ќ ќ**	кь
З з	з	**У у**	у
S s	дз	**Ф ф**	ф
И и	і	**Х х**	х
J j	й	**Ц ц**	ц
К к	к	**Ч ч**	ч
Л л	л	**Џ џ**	дж
Љ љ	ль	**Ш ш**	ш
М м	м		

„НЕЗВИЧНІ“ ЛІТЕРИ

Македонській алфавіт складається з 31 літери. 26 з них позначають приголосні звуки, а 5 – голосні. Буква **и** в македонській мові означає фонему, яка в українській мові позначена літерою **і** (не **и!**). Українська фонема **/и/** відсутня в македонській мові. Фонема, яка позначається буквою **г,** вимовляється як український **ґ** (не **г!**). Український звук [**г**] відсутній у македонській мові. Літерами **ѓ** і **ќ** у македонській мові позначаються м’які фонеми, яких нема в українській мові. **Ѓ** вимовляється приблизно як м’який **ґ** (**ґь**) чи м’який **д** (**дь**), а **ќ** схоже на м’який **к** (**кь**) чи м’який **т** (**ть**). Букви **љ** и **њ** теж позначають м’які приголосні. **Љ** вимовляється як м’який **л** (**ль**), **њ** як м’який **н** (**нь**). Пишеться **ј** (не **й**). Звук, який у македонській мові позначено літерою **ѕ** вимовляється як українське звукосполучення **дз,** а **џ** як **дж**. В македонській азбуці нема таких українських букв, як **є, ї, ю, я.** Вони в македонській мові передаються двома літерами **је, ји, ју, ја.** Також відсутня буква **щ**, а її звуковий відповідник передається за допомогою **шч**. Немає м’якого знаку (**ь**).

НАГОЛОС

Наголос у словах македонської мови легко запам’ятати, оскільки він зафіксований на третьому складі з кінця.

Вимовте: У-кра́-и-на, ма-ке́-дон-ски.

У двоскладових словах наголос, звісно, падає на перший склад: ја́-зик, во́-да.

У македонському реченні зазвичай багато коротких неакцентованих слів.

Щоб запобігти помилкам при наголошуванні, у текстах перших трьох лекцій наголос позначено (жирним шрифтом).

1

ЗДРАВО!

Марко: Здр**а**во, Јана!	Привіт, Яно!
Јана: Здр**а**во, М**а**рко!	Здоров, Марко!
Марко: К**а**ко си?	Як справи?
Јана: Д**о**бро, ф**а**ла! А т**и**?	Добре, дякую! А в тебе?
Марко: **О**длично.	Чудово.
Јана: **И**мам пред**а**вање с**е**га.	Маю заняття зараз.
Марко: Д**о**бро, се гл**е**даме!	Добре, до зустрічі!
Јана: Ч**а**о!	Па-па!

ДОБАР ДЕН!

Студент: Д**о**бар ден, проф**е**соре!	Доброго дня, професоре!
Професор: Д**о**бар ден!	Доброго дня!
Студент: Предав**а**њето б**е**ше мн**о**гу инт**е**ресно.	Заняття було дуже цікаве.
Професор: Благ**о**дарам!	Дякую!

Студент: До вид**у**вање!	До побачення!
Професор: Пр**и**јатно!	До побачення!

В македонській мові звертання «**професоре**» використовують при звертанні до всіх викладачів університету та середньої школи.

Ввічливі слова «**фала**» і «**благодарам**» мають одинакове значення. «Благодарам» вживається в офіційному мовленні, а «фала» переважає в розмовному стилі.

«**Пријатно**» використовується в тому ж значенні що і «**до видување**» і «**до гледање**», але «пријатно» має менш офіційний характер.

Здраво!	Привіт!
Добро утро!	Доброго ранку!
Добар ден!	Доброго дня!
Добровечер!	Доброго вечора!
Добра ноќ!	На добраніч!
До гледање!	До побачення!
Чао!	Па-па!
Се гледаме!	До зустрічі!
Фала, благодарам	Дякую
Како си? / Како сте?	Як справи?
Извини / извинете	Вибач / вибачте
Ве молам	Будь ласка / Прошу
Пријатно јадење!	Смачного!
Повели / повелете	Прошу! (коли пропонуємо, даємо)
Збогум!	Прощавай!
Со здравје!	Бувай!
Со среќа! Среќно!	Щасливо!

Среќен пат!	Щасливої дороги!
Те сакам	Я тебе люблю

Порівняно з українцями, македонці рідше вживають формули мовного етикету, особливо ті, що виражають прохання.

ЈАС СЕ ВИКАМ...

Како се викаш?	Як тебе звати?
Јас се викам Марија.	Мене звати Марія.

Како се викате?	Як Вас звати?
Јас се викам Блаже Стојановски.	Мене звати Блаже Стояновскі.

(Јас) се викам...	Мене звати...
Јас сум...	Я...
Име и презиме	Ім'я та прізвище

НА БУКВАТА...

↓ЕЛЕНА И АЛЕКСАНДАР↓

Елена: Ај да играме "на буквата"!	Александар: Ајде!
Елена: На буквата, на буквата **С**!	Александар: **Соба**!
Елена: Не.	Александар: **Стол**.
Елена: Да.	А: На буквата, на буквата... **S**.
Елена: **Сид**!	Александар: Да.
Елена: На буквата, на буквата **М**.	Александар: **Молив**.

Елена: Не.	Александар: **Маса**!
Елена: Да.	А: На буквата, на буквата... **П**.
Елена: **Прозорец**.	Александар: Не.
Елена: **Под**.	Александар: Не!
Елена: Не знам.	Александар: **Пенкало**.
Елена: На буквата **В**.	Александар: **Врата**!
Елена: Не!	Александар: **Вазна**.
Елена: Да.	Александар: На буквата **Ц**.
Елена: **Цвеќе**.	Александар: Да.
Елена: На буквата, на буквата... **Ш**.	Александар: **Шкаф**.
Елена: Да.	Александар: На буквата **К**.
Елена: **Кревет**.	Александар: Не.
Елена: **Книга**.	Александар: Да.
Елена: На буквата, на буквата **Ќ**!	Александар: **Ќебе**.
Елена: Да.	Александар: На буквата **Ѓ**.
Елена: **Ѓубре**.	Александар: Да.
Елена: На буквата **Т**.	Александар: **Тетратка**.
Елена: Не.	Александар: **Таван**.
Елена: Да.	А: На буквата, на буквата...
Елена: Доста! Здодевно ми е веќе.	А: Само уште ова. На буквата **Љ**.
Елена: Не знам!	Александар: **Љубов**.
Елена: Нема љубов во оваа соба!	Александар: Има. Јас те сакам.

Во собата на Александар има: В кімнаті Олександра є:	
стол крісло	**цвеќе** квітка
ѕид стіна	**шкаф** шафа
молив олівець	**кревет** ліжко

маса стіл	**книга** книжка
прозорец вікно	**ќебе** ковдра
под підлога	**ѓубре** сміття
пенкало ручка	**тетратка** зошит
врата двері	**таван** стеля
вазна вазонок	**љубов** любов, кохання

ГРАМАТИКА

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ

	однина	множина
1.	**јас** я	**ние** ми
2.	**ти** ти	**вие** ви
3.	**тој** він **таа** вона **тоа** воно	**тие** вони

ДІЄСЛОВО *СУМ* (*БУТИ*)

У македонській мові дієслово **сум** (бути) має різні форми для кожної особи в однині й множині:

јас **сум**	я є
ти **си**	ти є
тој **е**	він є
таа **е**	вона є
тоа **е**	воно є
ние **сме**	ми є

вие **сте**	ви є
тие **се**	вони є

У македонській мові дієслово *сум* в реченні не пропускається, тобто не можна сказати: *јас студент (пор. укр.: я студент), а завжди: јас **сум** студент, ти **си** студент, тој **е** студент, таа **е** студентка, ние **сме** студенти тощо.

Кожна особова форма дієслова **сум** подає інформацію про особу і число, тому особовий займенник можна пропустити: **не сум студент** (= укр. я не студент), **студент си** (= укр. ти студент), **студентка е** (= укр. вона студентка) тощо.

ЧИСЛІВНИКИ

1-10	
1	еден
2	два
3	три
4	четири
5	пет
6	шест
7	седум
8	осум
9	девет
10	десет

2

МОЖЕ ЛИ ДА СЕ ЗАПОЗНАЕМЕ?	*ЧИ МОЖНА ПОЗНАЙОМИТИСЬ?*
Карлос: Здр**а**во! М**о**же ли да се запозн**а**еме?	Привіт! Можна з Вами познайомитись?
Надја: Д**а**, се р**а**збира!	Так, звичайно!
Карлос: J**а**с се в**и**кам К**а**рлос.	Мене звати Карлос.
Надја: J**а**с сум Н**а**дја.	Я Надя.
Карлос: М**и**ло ми е.	Дуже приємно.
Надја: **И** мене.	Взаємно.
Карлос: Од к**а**де сте В**и**е, Н**а**дја?	Звідки Ви, Надю?
Надја: J**а**с сум од Р**у**сија. J**а**с сум Р**у**синка. А В**и**е сте Мак**е**донец?	Я з Росії. Я росіянка. А Ви македонець?
Карлос: Н**е**. **И** јас сум стр**а**нец. Јас сум од Шп**а**нија. Шп**а**нец сум.	Ні. Я теж іноземець. Я з Іспанії. Я іспанець.
Надја: Што пр**а**вите во Македон**и**ја?	Що Ви робите в Македонії?
Карлос: Во Македон**и**ја сме на л**е**тна шк**о**ла по мак**е**донски јазик. А В**и**е?	У Македонії ми на літній школі з македонської мови. А Ви?
Надја: J**а**с сум **о**вде на **о**дмор со др**у**гари.	Я тут відпочиваю з друзями.
Карлос: М**о**жеме да прем**и**неме на «т**и**»?	Чи можна перейти на «ти»?